

vsiljivo obliko adresata je prevajalec tu spremenil v neposredni in zato glede na vsebino kar vsiljivi nagovor, ki povsem poruši ton in smisel pesnikovega sporočila. Prav malo od originalnega pesniškega sporočila je ostalo v prevodu Zdravljice. Prevajalec R. Lubkivski jo je prestavil v ukrajinščino tako, da je deloma celo demantiral tisto, kar je v uvodu s takim zanosom zapisal urednik izbora. Primerjajmo samo znamenito kitico:

Živé naj vsi naródi,
ki hrepene dočakat dan,
ko, koder sonce hodi,
repír iz svéta bo pregnan,
ko rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

s prevodom:

Haj vsi živut' narodi,
Ščo pragnut' sonjačnega dnja.
My diždemosja zgody,
I ščeznut' čvarya ta gryznja,
Ščob dzveniv
Bratnij spiv
Z-pozza kordoniv-rubeživ.

»Zvenenje bratskega speva« najbrž ne more nadomestiti Prešernovih verzov »ko rojak / prost bo vsak, / ne vrag, le sosed bo mejak«... — Toda ta prevod je v izboru med redkimi izjemami. To je potrebno posebej poudariti! — Sicer pa velja za ukrajinski izbor Prešernovih poezij kot celoto tudi v tem pogledu ugotovitev, da je to dober, zelo dober dosežek, ki ob njem lahko samo želimo, da ne bi ostal osamljen pri prevajanju Prešerna in slovenske poezije nasploh v Ukrajini.

Aleksander Skaza
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Mladinska proza Zofke Kvedrove

Zofka Kvedrova: *Vladka, Mitka, Mirica*. (Izbrala in uredila, pripravila za tisk in spremno besedo napisala Erna Muserjeva.) MK, 1978. 272 + (V) str.

V počastitev stoletnice rojstva pisateljice Zofke Kvedrove so pri Mladinski knjigi z nekoliko spremenjenim naslovom in rahlo dopolnjene ponovno izšle pripovedi o pisateljicinih treh hčerkah, ki jih je objavljala večinoma v Domačem prijatelju v letih, ko je bila sama urednica tega praškega mesečnika (1904—1914). Na koncu je

pripovedim dodan zapis Mire Jelovšek Škrinjarič z naslovom *Moja mati Zofka Kvedrova* in sestavek Erne Muserjeve Ob stotem rojstnem dnevu Zofke Kvedrove. V njem Erna Muserjeva piše o življenjski in pisateljski usodi te slovenske pisateljice. Spremlja jo iz rojstnega kraja na prva službena mesta v Kočevje, Ljubljano in Trst, pa na njen študij v Bern ter nato v Prago in Zagreb. Opozarja, kako so se te postaje v njenem življenju odrazile v njenem pisateljstvu. Poudari tudi pomen, ki ga je imelo njeno uredniško delo pri Domačem prijatelju, katerega je naredila »za pravo slovstveno vadnico mladega pisateljskega rodu« (267). Ob tem naniza tudi nekaj utrinkov iz Bevkovih Spominov na Zofko Kvedrovo (Slovenski poročevalec 1957). V Domačem prijatelju je Zofka Kvedrova objavljala med drugim sestavke o svojih treh hčerah. Erna Muserjeva poda tudi historiat slovenskih predvojnih in povojnih knjižnih izdaj teh pripovedi. Biografski in bibliografski podatki Erne Muserjeve so skrbno in pregledno nanizani in oblikovani. Skupaj z zapisom Mire Jelovšek Škrinjarič bodo gotovo močno pripomogli k boljšemu poznavanju te po krivici nekoliko zanemarjene slovenske pripovednice in zastopnice »uporniškega rodu slovenskega ženstva« (273).

Iz tega sestavka lahko povzamemo tudi, da so pri Slovincih pripovedi o Vladki, Mitki in Mirici izhajale v glavnem kot čtivo za mladino. Erna Muserjeva se sicer izogne natančnejši oznaki, vendar opozori na njihov dvojni značaj: »Ljudje so zgodbe iz življenja Zofkinih hčerkic zelo radi brali in še zmeraj so dvojno mikavne. Niso samo podobe rasti in dozorevanja otrok, so tudi podobe časa, podobe pisateljice same, njenega življenja, dela in hotenja, njenega čustvovanja in temperamenta« (269).

Tej sodbi moremo zlahka pritrditi. V teh kratkih pripovedih Zofke Kvedrove predstavljajo snovno izhodišče doživljaji njenih otrok, a v njih najdemo tudi več. Vse pripovedi so v prvi osebi, zgodba se ves čas prepleta s pripovedovalkinim komentarjem o tedanji družbi, o predsodkih in zahtevah meščanstva. V njem najdemo anonimne, rahlo in brez zlobe karikirane portrete nekaterih ljudi (meščanskih dam, umetnikov, služkinj), socialna nasprotja. Najdemo tudi izpovedi o pomenu in načinu njenega pisateljskega in uredniškega dela, ki ji je poleg otrok najvažnejše v življenju. Ta komentar je zdaj kritičen, zdaj hudomušen, zdaj lirski, čeprav nikoli

razčustvovan in sentimentalno razvlečen. Prav takšna nenehna prisotnost odrasle pripovedovalke pa daje tem pripovedim tudi širšo razsežnost, dela jih zanimive in aktualne tudi za odraslega bralca. Ta namreč dobi vtis, da avtorica z njim kramlja, da ga hoče razvedriti, z marsičim seznaniti, tudi poučiti. Tako bi lahko morda sklenili, da so te zgodbe namenjene mladini v svoji anekdotično zasnovani zgodbeni plasti, na ravni pripovedovalkega komentarja pa več povedo odraslemu bralcu.

Erna Muserjeva sicer nakaže vprašanje zvrstnosti te proze glede na bralca, vendar namen njene spremne besede ni, da bi iskala teoretično razlago. Vseeno pa bi bilo zanimivo pogledati te vseskozi sveže in človeško tople pripovedi Zofke Kvedrove tudi s tega zornega kota.

Boža Krakar-Vogel
Ekonomška srednja šola v Ljubljani

Jubilejni faksimile Seliškarjeve pesniške zbirke

Tone Seliškar: Pesmi pričakovanja (reprint po izdaji Slovenske matice iz l. 1937). (Uredil in spremno besedo napisal Janez Rotar.) Slovenska matica, Ljubljana 1977. 106 + (XIV) str.

Faksimilirane izdaje tiskov iz polpretekle dobe so v slovenski založniški praksi še vedno redkost, medtem ko je sodobna tiskarska tehnika tudi na Slovenskem omogočila že vrsto adekvatnih ponatisov starih knjižnih redkosti. Kadar gre za te stare častitljive kulturne spomenike, ki so nam v originalnih izdajah težko dostopni ali pa sploh ne, se kaj malo sprašujemo po grafični ustreznosti faksimiliranih tiskov, saj smo veseli že dejstva, da jih sploh imamo. Razen tega gre za bolj ali manj okorne tiske iz prvih obdobij razvoja tiskarske obrti. Drugačen odnos pa zavzame človek do faksimila, ki nam ponovno predstavlja knjigo iz »klasične« dobe slovenskega tiskarstva. Umetelnost slovenskih tiskarjev in knjigovezov je namreč med obema svetovnama vojnama dosegla vrhunec, ki se najbrž ne bo več ponovil, še manj verjetno presešel. In tako človek kar otožno primerja vitke, elegantne linije srebrnega napisa in okvira na platnicah Seliškarjeve zbirke iz leta 1937 z okornim belim vtisom (brez okvira) v grobo platno na platnicah nove izdaje. Neprijetni vtis se obnavlja pri

branju od strani do strani; namesto mehkega, jasnega tiska trde črne črke, ki grobo kontrastno izstopajo iz ostre beline papirja (originalen je bil rjavkast). Razvoj tiskarske industrije in novih tehnik nam je res omogočil marsikaj, o čemer so včasih komaj sanjali, toda estetska raven knjige kot grafičnega izdelka je znatno padla.

Spremna beseda Janeza Rotarja primerno služi namenu izdaje, saj kratko in pretehtano zaokroženo predstavi pomen Seliškarjeve socialne lirike v slovenskem kulturnem prostoru od konca prve svetovne vojne dalje. Njen poseben strokovni prispevek sta paralela med Seliškarjevim osebnim pesniškim razvojem in splošnim razvojem slovenske socialne literature od ekspresionistične programske faze v dvajsetih letih preko realistične širine tridesetih let do borbene funkcionalnosti v vojnih letih ter poudarek na stičišču med Seliškarjevo mladinsko prozo in socialno poezijo, kar je ena redkih realizacij vse pogosteje poudarjane potrebe po integralnem vrednotenju literature za otroke in odrasle. Pomembni so tudi odstavki, ki govore o zunanji genezi prve izdaje, predvsem o Župančičevem mentorstvu; tu pa je pisec spremne besede, žal, zaradi formalne zaokroženosti sestavka preskopo izčrpal arhivsko gradivo, ki ga je imel na razpolago.

Jože Koruza
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Bibliografski priročnik

Štefka Bulovec: Bibliografija slovenskih bibliografij 1561—1973. NUK, Ljubljana 1976. 229 str.

Posebno v zadnjih letih se je na Slovenskem pomnožilo število specialnih bibliografij, ki so literarnemu raziskovalcu prepotrebna pomagala. Njihova številnost je že otežkočala pregled in terjala poseben bibliografski priročnik, ki bi omogočil orientacijo v njih. Tega smo dobili v Bibliografiji slovenskih bibliografij Štefke Bulovec; strokovno zanesljiv in pregledno urejen omogoča razgled po naših bibliografijah od Trubarjevega opisa prvih lastnih publikacij do 1973. leta. Seveda ostaja tu in tam problematičen, zlasti za starejša obdobja; tako se je avtoričini pozornosti izmuznila npr. Dolničarjeva Bibliotheca Labacensis publica (IMK 1900), pa tudi ni najboljše razmejila med »retrospektivnimi bibliografijami« (št. 76—9) in »literarno zgodovino« (št. 1601).

J. K.